

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Анна Илчева Цоловска, СУ „Св. Кл. Охридски”

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”,
научна област 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство“,
„Изкуствознание и изобразително изкуство“

към

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

Катедра „Изкуствознание“

Специалност: Изкуствознание/Модерно и съвременно
изкуство

дисертационен труд на тема:

**„Нови форми на изкуство в публично пространство
в България в периода 2000 - 2018 година.”**

на Галина Христова Димитрова-Димова

Научен ръководител: доц. д-р Венелин Шурелов

1. „Данни за дисертанта”

Галина Христова Димитрова-Димова е завършила Национална художествена академия, София, специалност „изкуствознание“.

Преди да прочета този труд не познавах работата на Галина Димова. Силно съм впечатлена от богатата ѝ биография и професионална дейност.

Галина Димова е завършила изкуствознание в НХА. Още преди да се дипломира тя започва своята кариера на човек, който презентира изкуството - като гид в Националната Художествена галерия. По-късно става редактор на "Сървър за изкуства и култура - Култ. БГ" и след това куратор на арт програми и организатор на културни проекти, както и куратор на галерия "Кредо Бонум" и координатор на проектите на прилежащата фондация. Тя е съучредител и член на управителния съвет на Фондация "DA LAB", която е създадена с цел да развива, изследва и популяризира дигиталните изкуства в България и да подпомага международния фестивал за дигитални изкуство, като се провеждат събития, изложби, уъркшопи и презентации, представящи и популяризиращи DA. Също е член на информационно бюро, което е платформа, имаща за цел да застава зад съвременни артистични и образователни проекти и международни дейности в полето на съвременните визуални изкуства. Димова е член и на "Интерспейс", което е нещо като център за медийни изкуства, чиято цел е съчетаването на съвременно изкуство и технологии, както и архивирането и създаването на база данни за съвременно изкуство.

Също така докторантката е автор на множество статии, свързани с различните видове нови форми на изкуството в публичното пространство. В периода от 2000 до сега е изнесла голям брой лекции и презентации, отнасящи се до съвременните форми на визуалните изкуства и е работила като обучител в семинари, отнасящи се до управление на дебютни проекти в областта на културата. Най-вече е куратор на огромен брой проекти и изяви, свързани с новите форми на изкуствата, в които влизат и експериментално видео и дигитални изкуства.

Не случайно представям, всъщност съвсем накратко, нейната творческа биография, защото искам да подчертая, че изследването, което докторантката ни представя е в много голяма степен лично преживяване, но от позицията на специалист и когато прави цитирания или ползва литература - тези моменти имат свързващи и рефериращи функции. Авторът е свидетел и оценяващ арт събитията, за които говори в своята дисертация, като анализът им е направен

на основата на професионална ерудиция. Трудът е много впечатляващ с неговата непосредствена истинност.

2.,,Данни за дисертацията”

Дисертационният труд напълно отговаря на Закона за РАСРБ и прилагането му във НХА. Спазени са всички срокове. Това показва сериозна мотивация, знания и позиция при създаването на дисертацията. През периода на осъществяване на дисертацията (зачислена като редовна докторантура в Катедра „Изкуствознание“, спец. „Изкуствознание/Модерно и съвременно изкуство“ на 17.10.2016 и отчислена с право на защита отразено в протокол № 18 от 28. 10. 2019 г.) **няма допуснати нарушения.**

3.,,Данни за дисертацията и автореферата”

Дисертацията е автентично, иновативно изследване с ясна, логична структура, коректно описани явления и процеси в областта на развитието на публичните форми на изкуство в България от началото на ХХІ век до наши дни. Според мен е стилистически издържана и силно информативна, с критически поглед върху събитията и подадени хипотези относно тяхното тълкуване и разбиране от различни ракурси. Трудът напълно отговаря на изискванията за дисертация.

Дисертационният труд съдържа: увод, три глави, заключение, списък на използваната литература – 38 източника на български език, 19 на английски език и 11 електронни. Трудът е от 200 страници и приложение с 48 илюстрации, отнасящи се към темата.

Заглавието на дисертацията отговаря на нейното съдържание. Последователността на отделните глави систематично разкрива предмета на анализа, разглежда хипотезите на автора и ги мотивира и защитава със съответните примери.

Дълготрайният и постоянен интерес към проблемите на съвременното изкуство, който Галина Димова проявява и непосредственото ѝ участие в

процесите, било то като куратор или организатор, или теоретик, правят труда ѝ особено автентичен и интересен.

В първа глава от дисертацията са изведени световните тенденции и арт практики в обществена среда и тяхната генеалогия, чиито основи се полагат в края на миналия век. Във втора глава се дискутират платформи, фестивали и други инициативи, демонстриращи нови форми на изкуство в публична среда в България. В трета глава са представени изявени автори от нашата действителност, работещи в този нов жанр.

Благодарение на докторантката вече разполагаме с описани и анализирани много трудни за събиране материали в областта на съвременното изкуство. Анализът на подобни събития, които са се случили толкова скоро е много рискован. Подкрепям тезите, които авторката застъпва. Разбирането, диференциацията и дефинирането на нов жанр изкуство на основата на публичния тип изкуство не е напълно прецизирано, и то с основание, защото всеки един акт на изкуството в този период и в нашата ситуация е така уникален, че позволява приплъзващи се и неточни определения. Може би ще може да се класифицира на базата на предполагаемата нов тип аура на съвременните художествени произведения и тяхното въздействие или по-скоро интерактивен начин на действие, което се отчита като основен начин на активност при навлизането на новите технологии в сферата на изкуството. (Жанр, с който Галина Димова се занимава по-специално.) Доколко "аурата" на този вид художествени произведения се формира (шанжира) от механизмите отговорни за тяхното появяване и функциониране. Става въпрос за възможността, която Димова отчита относно "кастовост" в изкуството и предполагаемата му недостъпност, въпреки привидната демократична и революционна претенция. Може да не съм разбрала правилно, но това подлагане на съмнения на ценностите на този вид откровено, социално изкуство го прави по-сложно и добавя към неговата реалност допълнителни смисли, които надскачат възможната пропаганда и оформят много по-сложната аура на художествено събитие с всичките резониращи спрямо него гранични компоненти. Осмислянето на дефицита като възможна тяга,

засмукваща значения (визирам акцията на Иван Мудов относно откриването на Музей за съвременно изкуство) дава възможност за допълнителен хоризонт (в областта на създаване на съвременни художествени произведения) в нашата "изчерпана действителност".

Отчитането на приликите, имитациите и разликите между социалните ситуации, породили еднотипни като външна визия събития на запад и у нас, дискутирани през теории от типа, представени от Хабермас, дават възможност на Димова като ерудит, но вътре в системата, която описва да получи друг ракурс към събитията. Изказвам надеждата и дори съм сигурна, че продължавайки да изследва подобни феномени, тя ще достигне до неочаквани резултати, най-вече, защото нашата действителност предлага по-дествена и по-проблемна среда за изследване на подобни явления.

Дисертационният труд има за основна цел да разкрие и представи нови за българската действителност форми на творческа изява в обществена среда. Авторът застава зад позицията, че независимо от привидно различните прояви, те могат да бъдат сведени до единна тенденция, белязана от сходни характеристики съответно: намеса в публична градска среда, социално-ангажирана тематика, критична позиция към наболели световни проблеми и изобретяване на начини за провокиране и активиране на обществото и превръщането му в не безразлична публика.

В своето изследване докторантът прави паралели и посочва разлики между артистичните практики в България и формите на публично изкуство в САЩ и Западна Европа.

Авторът събира информация, представя и анализира проекти, платформи и фестивали провели се от 2000 г. насам у нас, под чийто протекции се създават художествени проекти разглеждани в дисертацията като нов жанр публично изкуство. Това са важни за художествения живот прояви в обществена среда, организирани от активисти и водещи артисти. Представените в дисертацията тенденции са на критични художествени практики изразяващи активните позиции на артистите към света, в който живеем.

Изводите, които прави докторантът, са че тенденциите в България са повлияни в голяма степен от водещите такива в световен мащаб, но имат своите специфични особености и облик, произтичащи от българската действителност, социален опит и култура.

Авторефератът напълно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

4. „Научни приноси”

Напълно споделям приносите на дисертацията както докторантът ги е определил, а именно:

- Основен принос е събирането и отразяването на информация за специфични артистични практики с ефимерен характер, които лесно могат да бъдат забравени и тяхното присъствие в историята на изкуството - поставено в риск, и обединяването им в единна тенденция, която да направи тяхната изява по-видима и разбираема в контекста на художествената сцена в България.

- Разглеждането на конкретни примери от художествения живот в България в периода 2000-2018 г., които показват художествената намеса в обществената среда като критична форма на изкуство, което разчита и на въвличане и участие на публиката.

- Изследването дава възможност за по-добро разбиране на мотивите, намеренията, контекста и въздействието на такива творби и допринася за по-доброто им оценяване от професионалисти и широка публика.

5. „Публикации и участия във научни форуми”

Публикациите, подкрепящи дисертацията са четири и напълно се отнасят към спецификата и. Покриват количествения норматив и съдържат сериозен научен потенциал.

Изразявам надежда, че този труд ще бъде публикуван.

6. „Заклучение”

Дисертационният труд представлява завършено и пълноценно научно изследване, имащо важно теоретично значение. Той отговаря на изискванията за научен труд и поради това заслужава изцяло и напълно положителна оценка.

Предлагам на докторанта **Галина Христова Димитрова-Димова** да бъде присъдена образователната и научна степен **"доктор"** по професионално направление 8.2. „Изкуствознание и изобразително изкуство“

Доц. д-р Анна Цоловска

(подпис)

02.02.2020г.